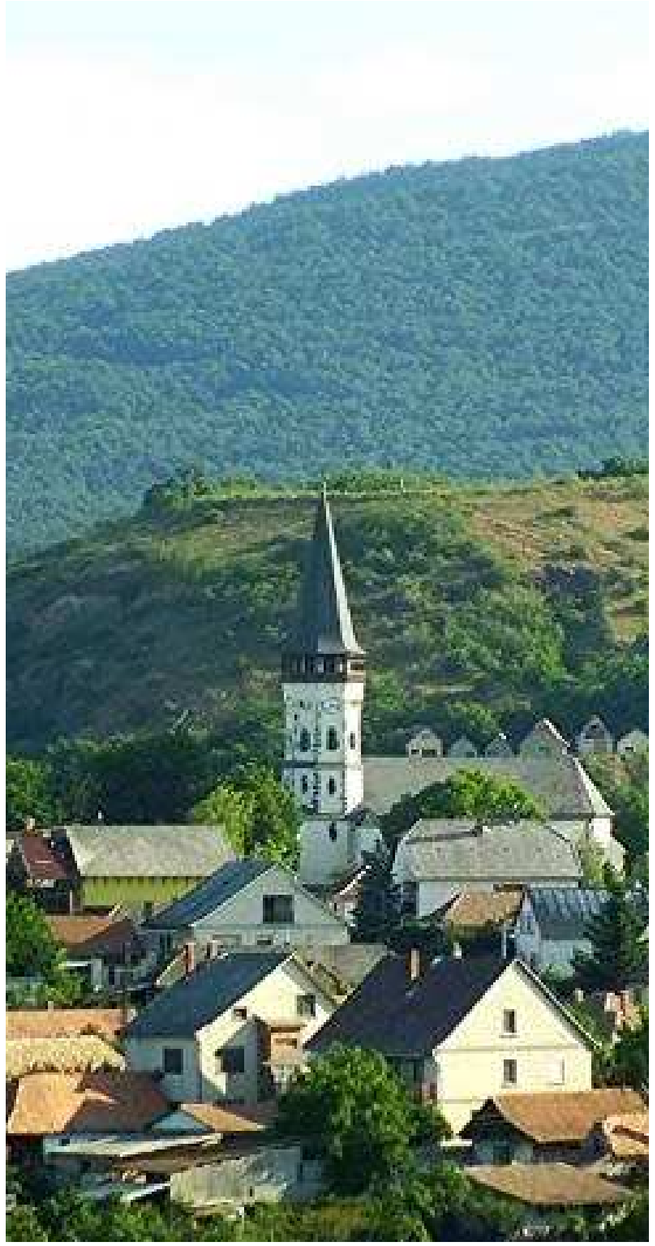

GYÖNGYÖSPATA

Településarculati Kézikönyv

Tartalomjegyzék

1. kép

1. Polgármesteri köszöntő
2. Bevezetés
3. Gyöngyöspata bemutatása
4. Örökségünk
5. Eltérő arculatú területek
6. Építészeti ajánlások
    - Magasság
    - Tetőforma
    - Telepítés
    - Tetőhajlásszög
    - Terepalakítás
    - Tetőablakok
    - Kerítések
    - Klíma, napkollektor, parabola antenna
    - Színek, anyagok
7. Közterületi ajánlások
    - Cégér, cégtábla, reklám, árnyékoló, házszám, utcanévtábla
    - Utcabútorok
    - Köztéri burkolatok, zöldfelületek, utak
8. Jó példák

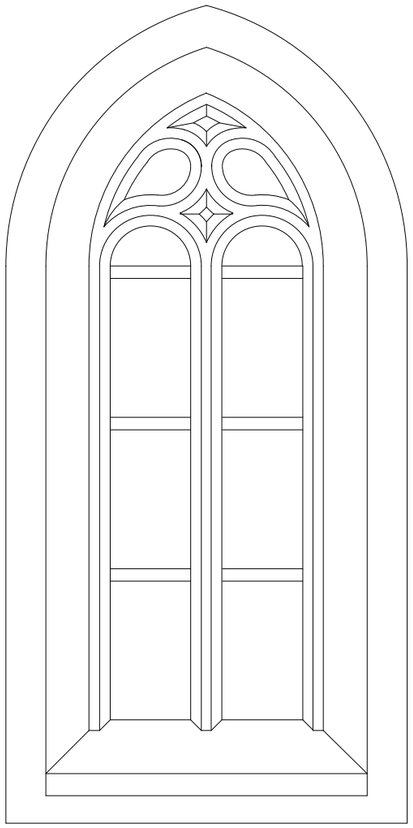

Polgármesteri köszöntő

1

2. kép

Tisztelt gyöngyöspataiak és Gyöngyöspata hagyományai iránt érdeklődő olvasók!

Mi gyöngyöspataiak, nagyon szerencsésnek érezhetjük magunkat. Olyan templomunk van, ami egyedülálló nem csak a térségben, de az egész országban is. Olyan templom, mint a patai, nincs még egy. Egyedülálló a hétsoros pincefalunk is. Olyan pincefalu, mint a patai, nincs még egy. Egyedülálló az a történelmi tény is, hogy Mátyás királyunk itt vívta meg első csatáját Gyöngyöspatánál. Vannak tehát kétségtelen büszkeségeink, vannak hagyományőrzőink, átörökített és az ünnepekre felvett viseleteink. Ezekkel tisztában vagyunk, s többé-kevésbé a rejtettebb értékeinkkel is. De van más is, amitől múltunk tovább élhet a jövőben is, ezért meg kell őrizni. A településképi arculat, ami bizonyosan tovább él, ha vigyázunk rá. Ehhez viszont rögzíteni kell egy közmegegyezés alapján, hol, hogyan és mit látunk szívesen a következő évtizedekben Gyöngyöspatán, de nyugodtan beszélhetünk akár egy egész évszázadról is. Egy a lényeg: hogy utódaink elmondhassák,elődeik felelősségtudattal viseltettek a város arculata iránt, gondosan őrizték az emlékeket, s az új fejlesztéseket pedig úgy vállalták fel, hogy csak erősítsék a patai adottságokat. Dolgozzunk azért, hogy településünk olyan hely legyen, ahol családok, fiatalok és idősek jól érzik magukat, ahol érdemes ingatlant vásárolni, építeni, vagy vállalkozást indítani. Ami ebben a könyvben szerepel, csak első pillantásra tűnik egy mai törvény teljesítésének: valójában hosszú távon meghatározza Gyöngyöspata lépéseit.

Mi Pataiak sok mindenért lehetünk hálásak, sok mindenre lehetünk büszkék.
Gondoljunk csak történelmi múltunkra, eleinkre, akikről a XIX. század végén a következőket írták: A pataiak igen kemény, konzervatív emberek, nagy hazaszeretők. Fentieket igazolja, hogy a ’48-as szabadságharcban 200 önkéntes nemzetőr vett részt Patáról. Bem tábornok erdélyi seregének hadbíró századosa, Rády Endre, patai földbirtokos volt, aki a felső temetőben nyugszik.
Köszönet Weisz Gyula patai földbirtokosnak, aki Trianon után Erdélyből hozta a fenceli szőlőbirtokra hozta a Kossuth szobrot, köszönet a gyönyörű műemléki hidunk alkotóinak.
Büszkék lehetünk palóc népviseletünkre, hagyományainkra, dalainkra.
Minden csak akkor ér valamit, ha életünket a kőtáblába vésett legfőbb parancs,a szeretet szellemében éljük meg. Egyszer mindenki rájön, hogy ő is csak akkor tud igazán boldog lenni, ha tud örülni őszinte szívvel mások sikereinek, boldogságának.

Hevér Lászlóné polgármester

Bevezetés

2

3. kép

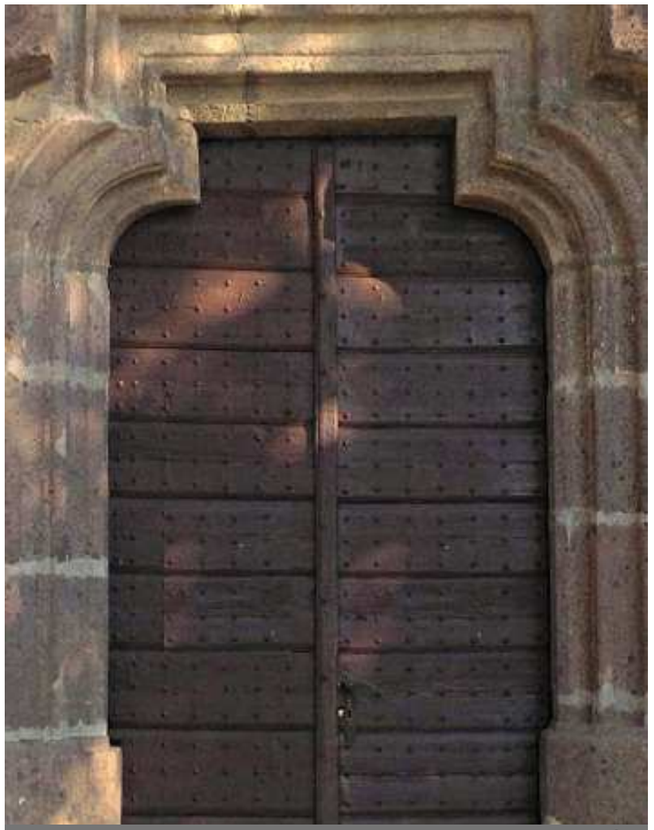

4. kép

5. kép

E kézikönyv elkészítését a 314/2012. (XI.8.) számú Kormányrendelet, a település-fejlesztési koncepcióról, az integrált település-fejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló jogszabály 21. § írta elő:

(1) A kézikönyv szemléletformáló célt szolgál, amelyet a települési önkormányzat normatív határozata mellékleteként fogad el.

(3) A kézikönyvben - a településképi követelmények megalapozására - meg kell határozni a település településkaraktert meghatározó településképi jellemzőit, a településképi szempontból egymástól jól elkülönülő településrészeket arculati jellemzőikkel és értékeikkel, a településkép minőségi formálására vonatkozó javaslatokat, valamint a településképhez illeszkedő építészeti elemeket.

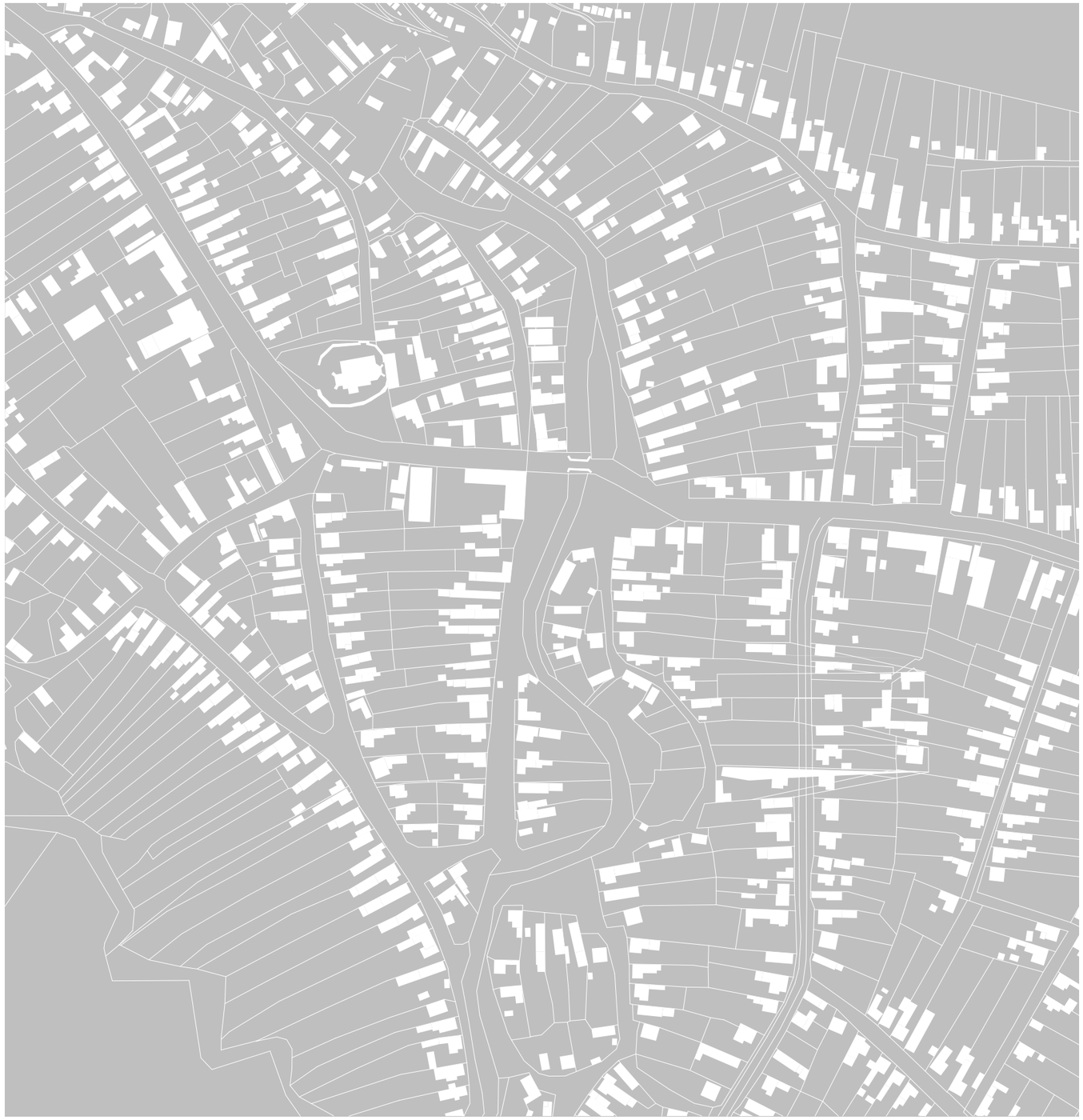

E kézikönyv útmutatóul kíván szolgálni az olvasónak, hogy a város megismertetésével, az itt fellelhető értékek összegyűjtésével, és az ajánló résszel mutassa be az épített környezet szépségeit.
Segítségül kíván lenni e kézikönyvet forgatónak abban is, hogy olyan házat, épületet, hajlékot tudjon magának emelni, ami illeszkedik a település kialakult és megőrzendő képéhez, de ugyanakkor büszkességgel is eltölti.
E kézikönyv szándéka a természeti és épített értékek megismertetése, a sokféle lehetőség bemutatása, nem pedig az építtetői szándék és tervezői szabadság gúzsbakötése.
A kézikönyv nem egy statikus, meg nem változtatható állapotot rögzít, hanem folyamatosan reflektál a változásokra, értelmezi és értékeli azokat.

6. kép

Gyöngyöspata bemutatása

3

Mi talán csak azért vagyunk itt,hogy nevet adjunk: Ház, Kapu, Híd, Korsó, Gyümölcsfa, Ablak - s tán: Torony, Oszlop...

Rainer Maria Rilke Duinói Elégiák - A kilencedik elégia

7. kép

8. kép

A város a Danka és a Rédei-Nagy patakok mentén fekszik. A két patak a város határában egyesül és a gyöngyöspatai víztározót követve a Gyöngyös patakba fut.
A történeti városrész e két patak mentén alakult ki, majd a város terjeszkedése során túl nőtt ezeken.
Az XVIII.-XIX. században az osztrák monarchián belül készült katonai felmérések alapján nyomon lehet követni a város területi fejlődésének korai szakaszait. A város kezdetben a két patak közötti területen és a Várhegy alatti részeken feküdt, és fokzatosan növekedett a lakosság számának megfelelően a Gyöngyös és Szűcsi felé vezető utak mentén.

9. kép

10. kép

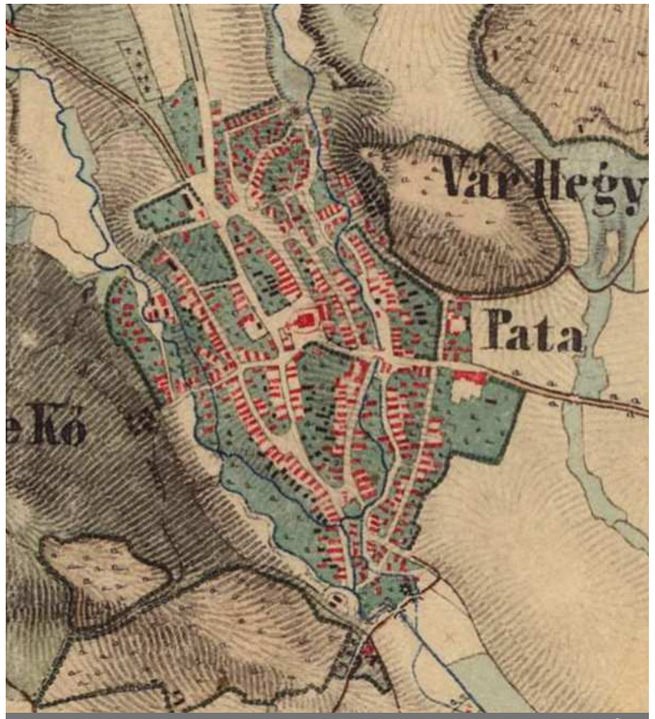

11. kép

12. kép

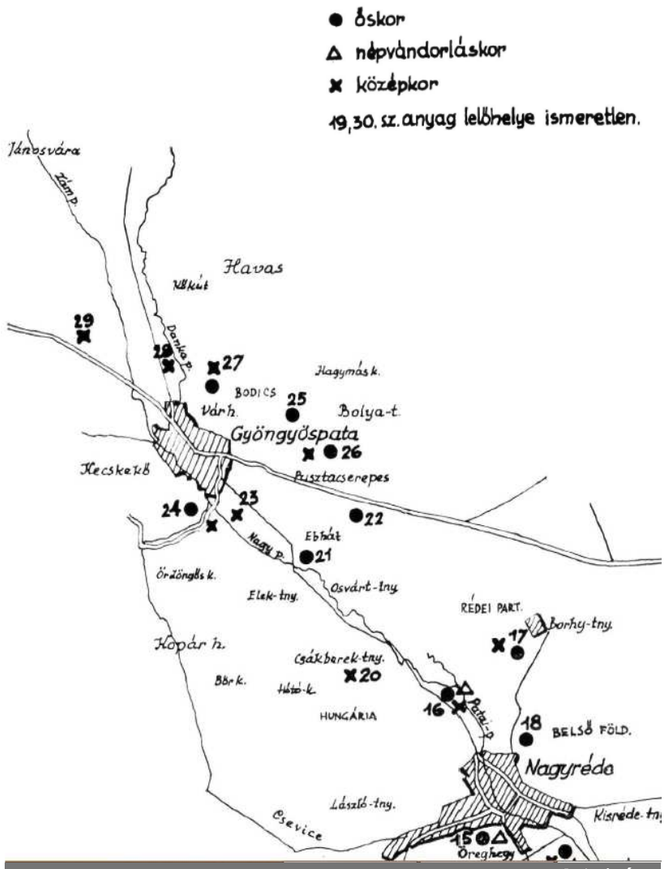

14. kép

13. kép

A terület lakott volt a bronzkorban és a vaskor elején is. A megtalált régészeti leletek alapján feltételezhető a Vár-hegyen egy késő bronzkori, talán sáncokkal is védett lakótelep létezése. A korai vaskor tárgyi emlékeit a mai falutól keletre, az egykori tsz. tanyaközpontja mellett találták meg.

A vulkanikus talaj gyümölcs- és szőlőkultúra művelésére alkalmas , így az itt élők szőlő-, kajszibarack- és őszibarack termesztéssel, valamint bortermeléssel foglalkoznak főként.

A szőlőművelés és borkészítés hagyományát a a források 500 évre visszamenőleg igazolják .

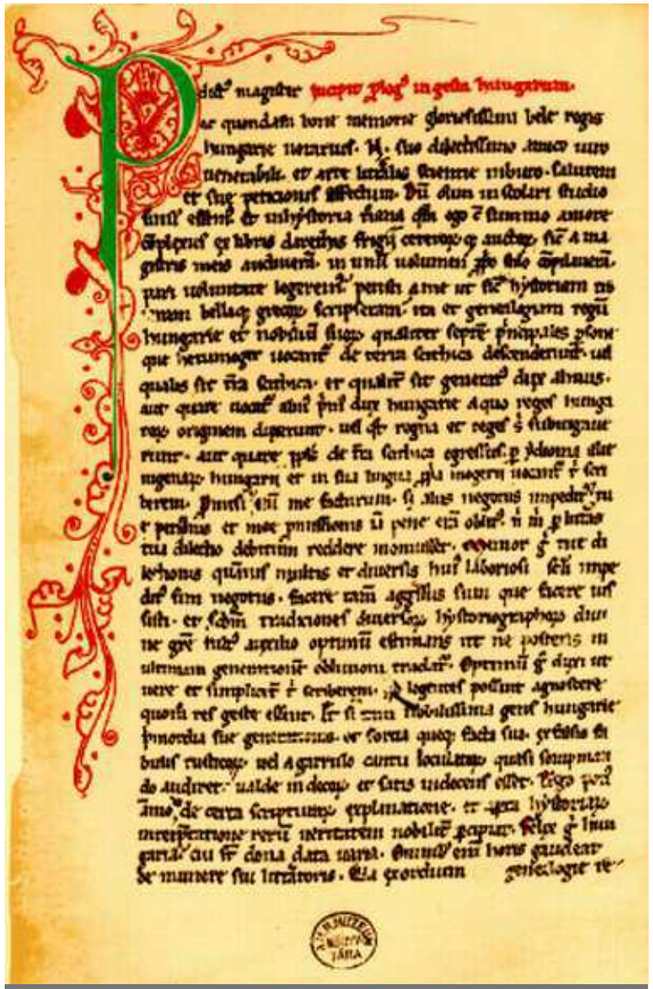

15. kép

Gyöngyöspata a Mátra délnyugati lábánál elterülő honfoglaláskori település (6070 ha). Névadójáról Anonymus így ír: Amikor a honfoglaló magyarok erre a részre értek, Árpád fejedelem két vezérének nagy földterületeket adományozott (Ed és Edemen), kiknek unokája, Pata később várat épített (950-1000). Pata Géza fejedelem lányát, István nővérét, Saroltát vette feleségül, és az ő utódjuk volt későbbi királyunk, Aba Sámuel. Fiainak nevét két település - Visonta és Domoszló - őrzi.

A vár mellett épült a Szent Péter templom 1010-ben, amit követően István királyunk megalapította a Patai Főesperességet. A tatárjáráskor a Póc-tetőn lévő templomot lerombolták, ezért többszöri bővítésre szorult.

16. kép

17. kép

18. kép

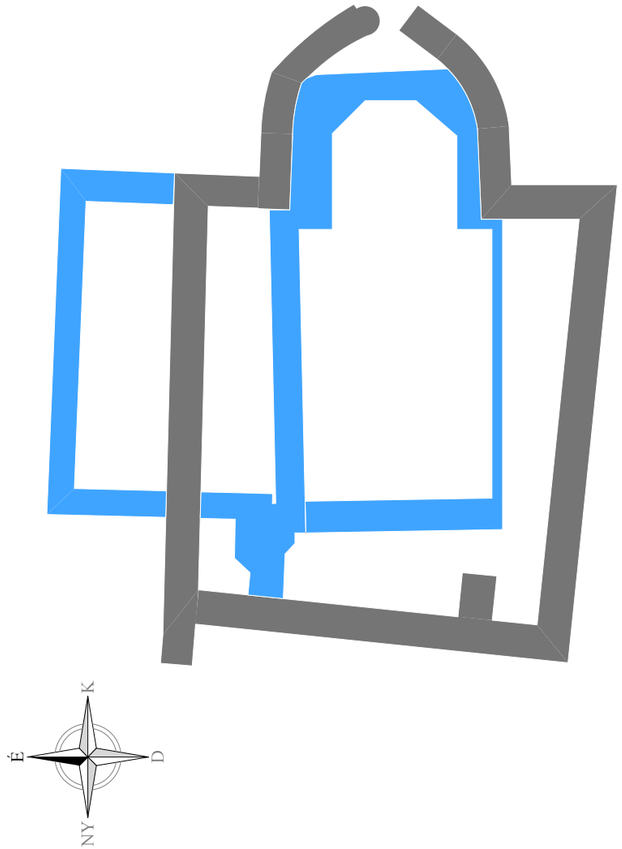

Mai templomunkat 1070 táján kezdték el építeni. 1230-ban kapott egy román kori tornyot, melyet később lebontottak, amikor a mai tornyunk épült a XV. század második felében. Első bővítésére 1330-ban került sor Nekcsei Demeter - Károly Róbert királyunk tárnokmestere - segítségével. Az északi falon található freskómaradvány ezt az időt idézi, melyen Mária születése és az apostolok láthatók, a Bolognában tanuló Hertul mester munkája.
Az ő munkája, a Washingtoni Kongresszusi Könyvtárban található Nekcsei Biblia két kötete is, melynek másolata a gyöngyöspatai templomban tekinthető meg.
Mátyás királyunk csapatai 1460 nyarán űzték ki a huszita csapatokat a várból. E győzelem emlékére fedték át a templomot a gótika jegyében, építették a mai tornyunkat és ebben az időben kapott mezővárosi rangot, valamint egy gyönyörű kegyhelyet a település.
Ezt a kort idézi a Patai Graduálé, a XV-i századi patai kántor énekes könyve (OSZK).

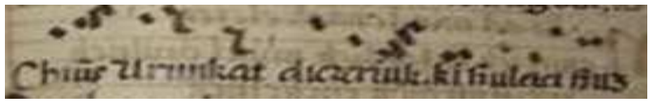

1544-ben szultáni birtok lett Pata, és a szegény időszakban beszakadt templomtető összetörte az eredeti szárnyasoltárokat. Lengyel barátaink jöttek segítségünkre és hársfából elkészítették világhírű Jessze oltárunkat, ekkora méretben egyetlen a Földön. Jézus ősét, Dávid király atyját, Jesszét ábrázolja, kinek testéből nő a fa törzse:

Vessző kél majd Jessze törzsökéből, és hajtás sarjad gyökereiből. Rajta nyugszik az Úr lelke: a bölcsesség és az értelem lelke, a tanács és az erősség lelke, a tudásnak és az Úr félelmének lelke (Izajás 11.1-2).

Ágain Jézus családfája található, köztük Dávid, Salamon, a családfa tetején Mária tartja ölében a kis Jézust (1610-1653). A középen látható mandorlában Krisztus születése van ábrázolva. A karácsonyt, Krisztus születését előrevetítő izajási idézet mind a keleti mind a nyugati egyház képzőművészeti hagyományában megjelenik.
A Szent Mihálynak állított mellékoltár, 1653-ban készült Király Mihály plébános adományából, kinek nyughelye a templom kriptája mellett található.
A Danka patakon vezet át a XIX. század elején épített kőhíd, középső pillére fölött az északi oldalon posztamensen áll Nepomuki Szent János, a folyók, hidak védőszentjének szobra.

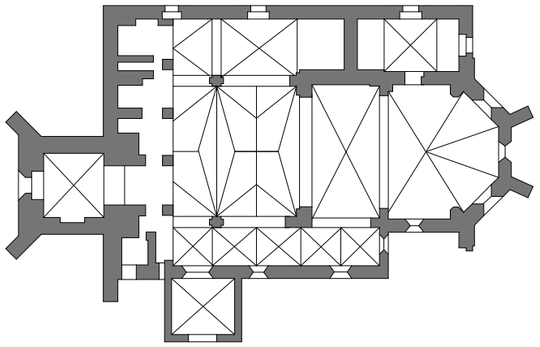

19. kép

20. kép

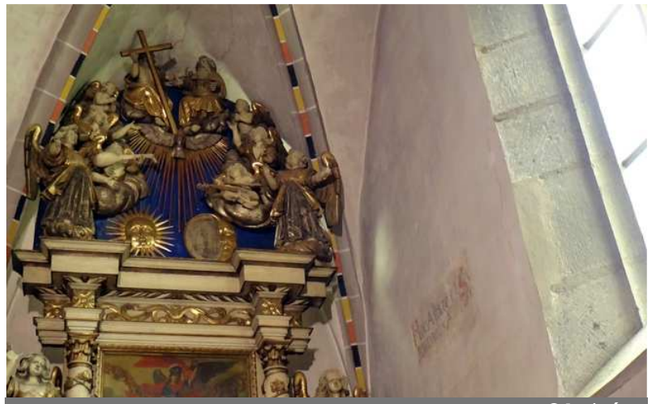
21. kép

22. kép

Szelíden átölelnek és óvnak a Mátra nyúlványai a tomboló ÉNy-i viharoktól, érleli a tüzes vulkáni talajon termő szőlőinket, és bizakodhatunk, ügyes borászok segítségével méltó helyre kerül a mátrai borvidék. Már Anonymus is azt írta: „az ideérkező honfoglaló eleink az itt található nemes nedűktől igen jó kedvre kerekedtek", ami arra enged következtetni, hogy már az itt megtelepedő avarok is foglalkoztak bortermeléssel.

23. kép

24. kép

25. kép

Gyöngyöspatán még az 1950-es, 1960-as években teljes pompájában élt a népviselet. Ezután kezdődött meg a „kivetkőzés", így ma már csak a hagyományőrző együttes öltözetében láthatjuk azt a kifejezőképességet, amit valamikor a falu számára ez jelentett, átadva ezzel az utókornak a gyöngyöspatai népviselet rendkívüli gazdagságát.

26. kép

27. kép

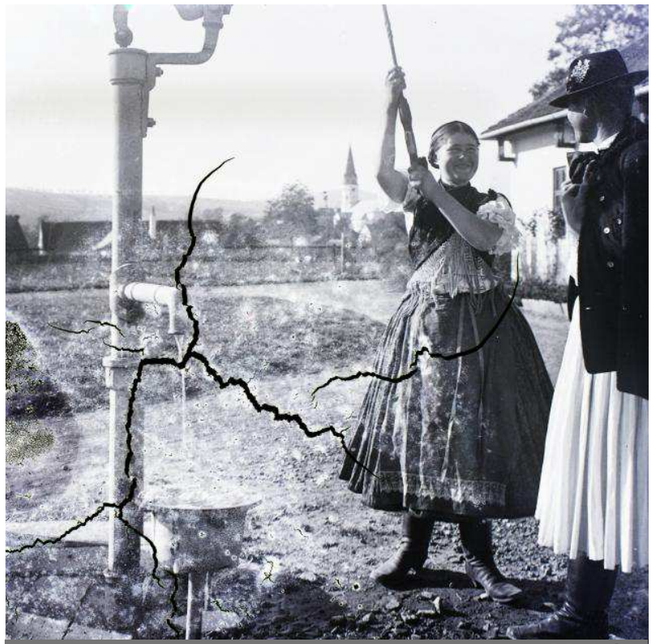

28. kép

Eltérő arculatú településrészek

5

Gyöngyöspata eltérő karakterű lakóterületei a város történeti fejlődésének lenyomatai:
a valamikori mezőváros a Danka és a Rédei-Nagy patakok által határolt területen feküdt, az ezt kinövő, ezen túlterjeszkedő városrész pedig a fejlődés újabb állomása.
Nincs határozott válaszvonal a két rész között sem az épületekben, sem a beépítési módban: az egyik településrészre jellemző házforma és telepítési mód megjelenik a másik településrészen is.
Csak az utcák vonalvezetésben különíthető el a két különböző korú városrész: a girbe-gurba utcás történeti mag és az egyenes utcás új városrész.

Gyöngyöspata meghatározó karakterű és az itt lakók életének valamikor elválaszthatatlan részét képezték a Várhegyre és Kecskerőre felkúszó a pincesorok.

A várostól keletre a főút mentén mintegy 15 hektáros területet jelölt ki város, hogy ipari parkot hozzon ott létre. Ennek megvalósulásának feltétele a terület közművesítése.

A szűcsi és a szurdokpüspöki felé vezető utak mellett található a város két temetője.

A város keleti szélén egy füves sportpálya szolgálja a sportéletet a településen.

Külön karakterű területbe lett sorolva a várost övező kiskertek, amelyek müvelése valamikor fontos kiegészítése volt az emberek jövedelmének, a mai felgyorsult világban pedig egyre inkább teher csak az idősödő vagy elszármazott tulajdonosoknak.

29. kép

30. kép

31. kép

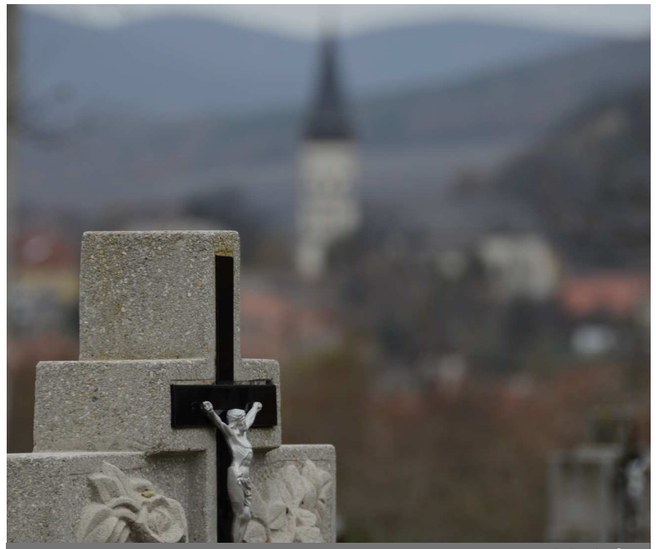
32. kép

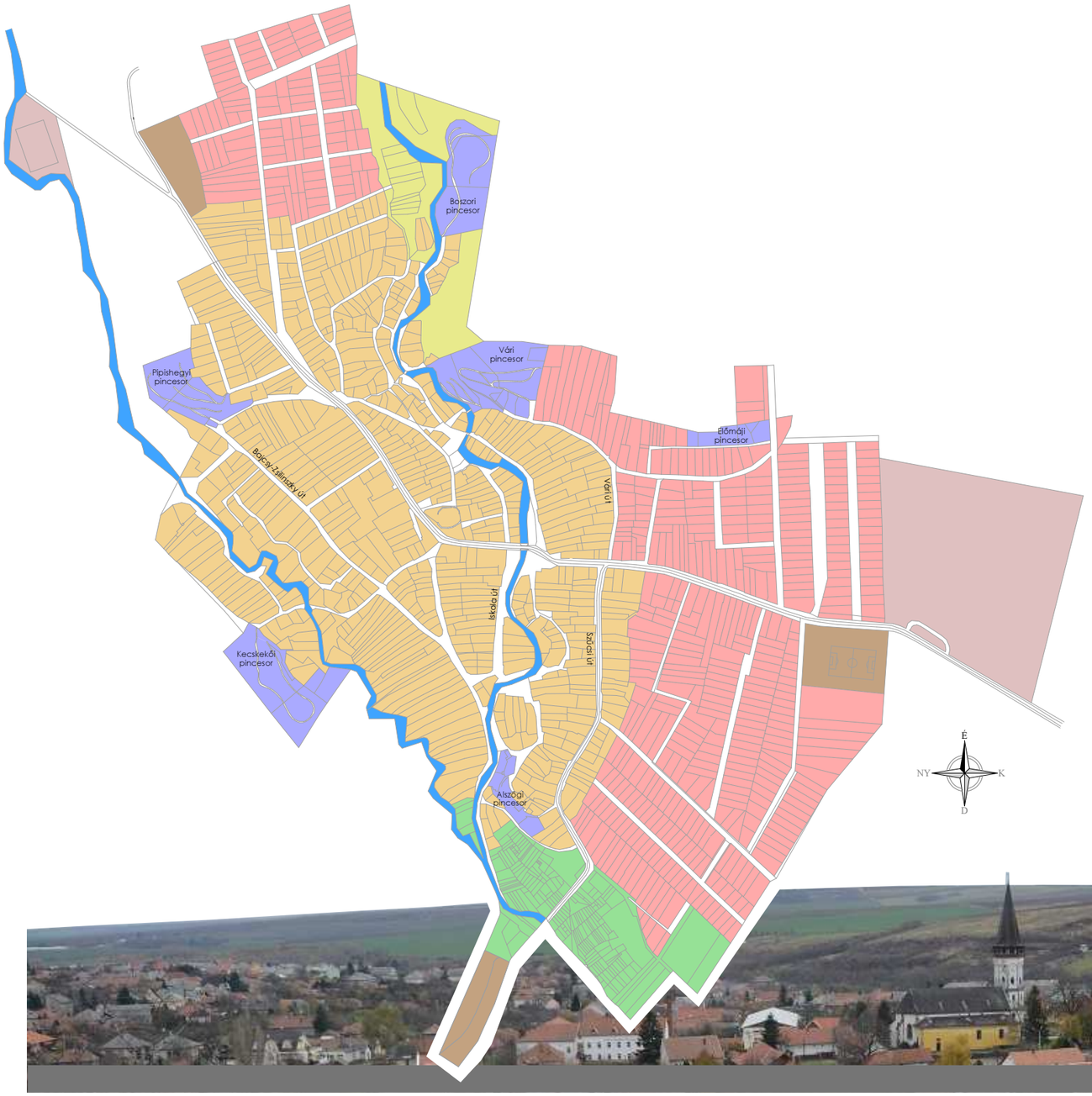

JELMAGYARÁZAT

- Történeti településrész
- Falusias karakterű lakóterület
- Pincesorok
- Fejlesztési területek
- Különleges területek
- Haszonkertek
- Táji természeti terület

33. kép

5.1 Történeti településrész

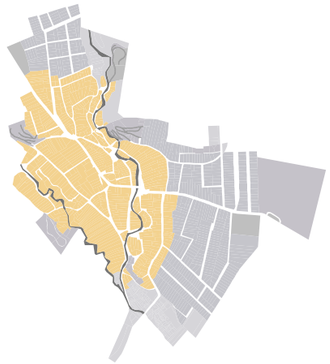

34. kép

A történeti településrészben a jellemzően kialakult oldalhatáros beépítési módot kell alkalmazni. A fő épületszárny tetőgerince az utcára merőleges, konytyolt vagy oromfalas kialakítással.
A fő épülettömegre merőleges szárnyat megfelelő telekszélesség esetén lehet alkalmazni.
Melléképületek, tárolók a kialakult építési hagyományhoz igazodva a főépülethez csatlakozva kerüljenek kialakításra.
Az épület színvilágának megválasztásakor a visszafogottság domináljon!

A történeti településrész a Fő út, Jókai Mór út, Bocskai István utca, Kossuth Lajos út, Hunyadi Mátyás út, Táncsics Mihály út, Arany János út, Vári út, Szücsi út, Patak út, Bajcsy Zsilinszky út, Bem tábornok út, Hegyalja út, Klapka György út és Ady Endre út által közrefogott és azzal érintkező területen fekszik.

35. kép

37. kép

36. kép

38. kép

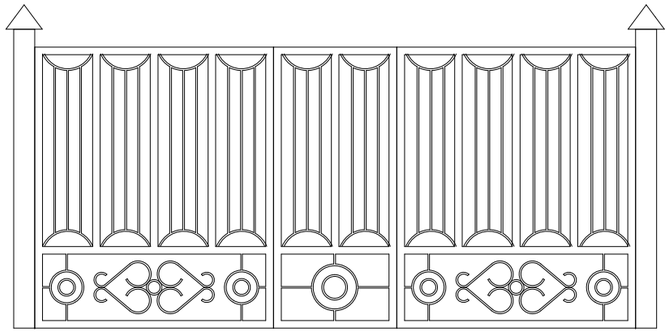

Az utcai kerítések építésekor a tömör, belátást gátló kerítés csak a gépkocsi behajtóknál engedélyezett, igazodva a Gyöngyöspatára oly jellemző, egységes, de egyéni világot is megjelenítő vaskapukhoz. Az épületek előtti előkertekben törekedni kell a város díszéül szolgáló változatos növények, virágok ültetésére.

5.2 Falusias karakterű lakóterület

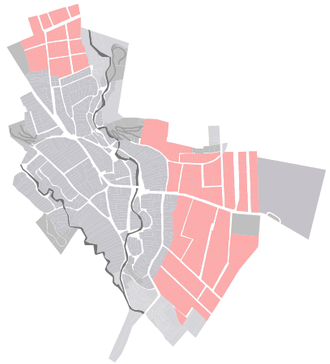

39. kép

A falusias karakterű településrészen szabadonálló és oldalhatáros beépítéssel lehet a lakóépületeket elhelyezni.
Az épületek tetőgerince az utcával párhuzamos vagy merőleges is lehet.
A tetők hajlásszögét a kialakult tetők hajlásszögéhez igazodóan 35-45 fok között kell meghatározni.
A fő épülettömegre merőleges szárnyat megfelelő telekszélesség esetén lehet alkalmazni.
Az épület színvilágának megválasztásakor a visszafogottság domináljon!

A falusias karakterű településrész a történeti településrészhez északról és keletről csatlakozik. Az északi részt, a Jókai Mór út, Bocskai István utca, Kossuth Lajos utak határolják dél felől, a keleti településrész a Vári út, Fő út, Deák Ferenc út, Rédei út, Pata vezér út, Gárdonyi Géza utca, Fő út, Mátyás király utca által közrefogott és azzal érintkező területen fekszik.

40. kép

41. kép

42. kép

43. kép

44. kép

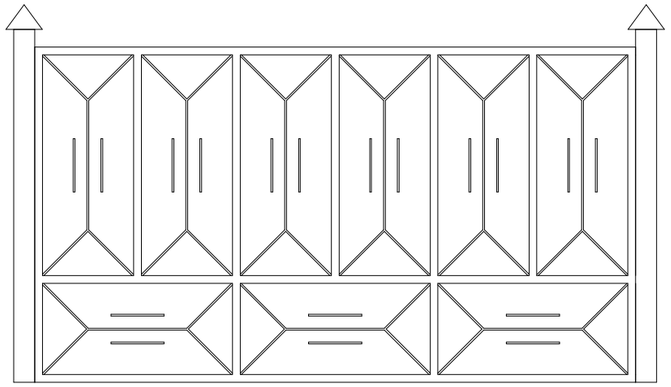

Melléképületek, tárolók a kialakult építési hagyományhoz igazodva a főépülethez csatlakozva kerüljenek kialakításra.
Az épület színvilágának megválasztásakor a visszafogottság domináljon!
Az utcai kerítések építésekor a tömör, belátást gátló kerítés csak a gépkocsi behajtóknál engedélyezett, a megfelelő áttörtséget az egyéb szakaszokon alkalmazni kell.

5.3 Pincesorok

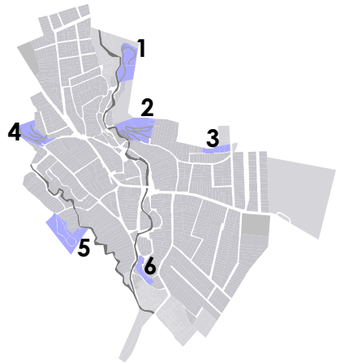

45. kép

Pincékre vonatkozó előírások:

A pince szélessége a 6 métert, a hossza a 10 métert nem haladhatja meg. A borház utcai homlokzatmagassága max. 3,50 m. A borház útra merőleges irányú magastetővel építhető, a tetőhajlásszög egységesen 40 fok, piros színű cserépfedés.
A tetőtér nem építhető be. A pince homlokzatképzése terméskő és vakolt fal. A nyílászárók anyaghasználata és a nyílásméretek igazodjanak a meglévőkhöz.

Várhegy alatti pincék:
1. Boszori pincesor
2. Vári pincesor
3. Előmáji pincesor

Kecskekő alatti pincék:
4. Pipishegyi pincesor
5. Kecskekői pincesor
6. Alszögi pincesor

46. kép

47. kép

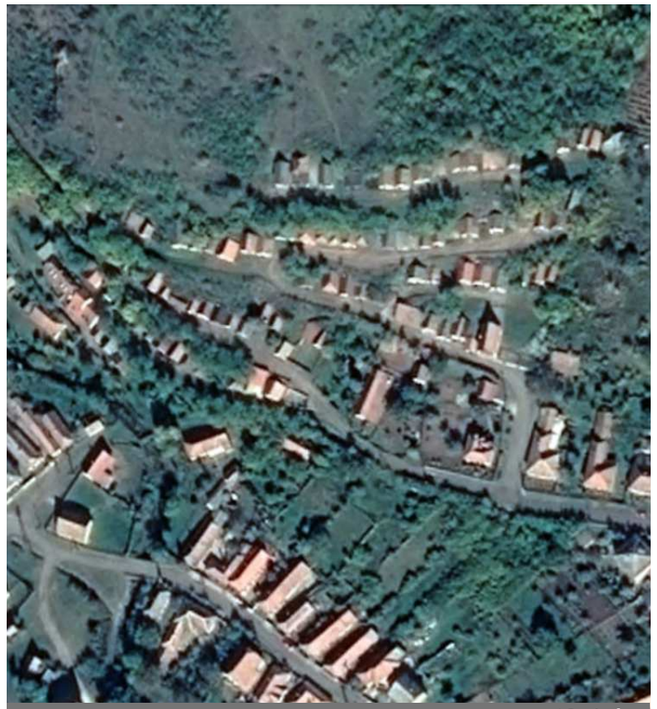
48. kép

49. kép

50. kép

A gyöngyöspatai szőlőművelés és borkultúra fontos szerepet tölt be a település történetében: Az elődmályi avar-temető feltárása során a XVI. században elrejtett eszközök kerültek elő, többek között szőlőmetsző kés.

A török hódoltság korában is a parasztporták több mint 60 százaléka csak a szőlőművelésből élt, és további 27 százalék a gabonatermesztés mellett is javarészt a szőlő művelésére és a borkészítésre alapozta megélhetését.

5.3 Fejlesztési területek

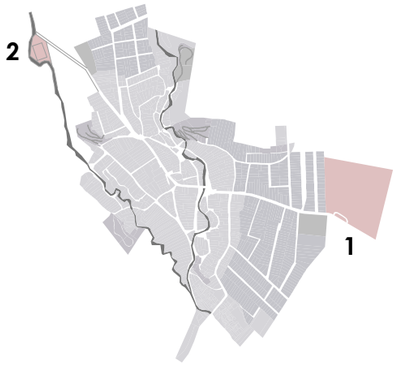

51. kép

1. A városból a Rákóczi-major felé kivezető út mentén, a benzinkúttól északra, fejlesztési célú terület található, ami közművesítés után alkalmas lehet mind ipari befektetésre mind lakóövezet bővítésre.

2. A Szurdokpüspöki felé vezető út mentén a régi sportpálya területe szabadidő-park céljára van fenntartva.

52. kép

53. kép

5.4 Különleges területek

Temetők:

A meglévő temető védősávjába eső területén kegyeleti park alakítandó ki, ezen a részen csak a fel nem használt kettős sávba lehet temetni.

Sportpálya

A területet zöldfelületként kell fenntartani, műfüves pálya létesítése nem lehetséges.

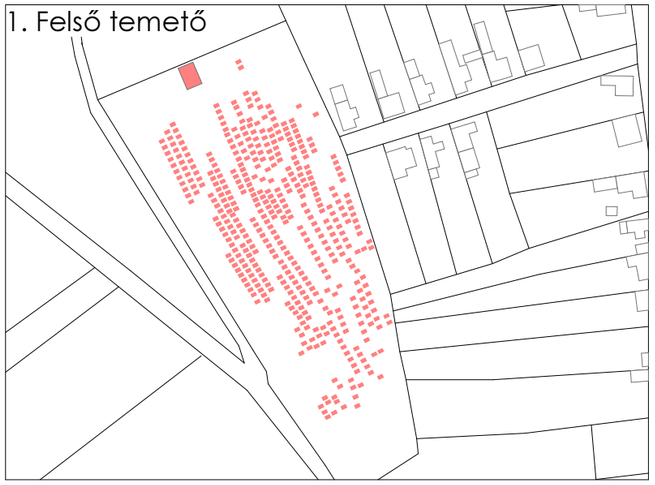

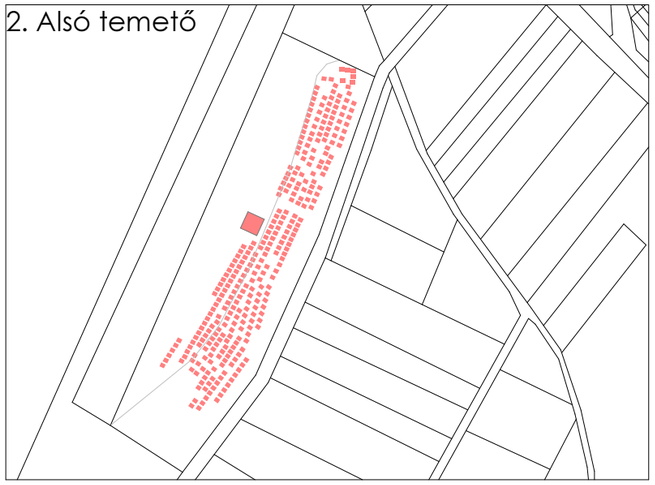

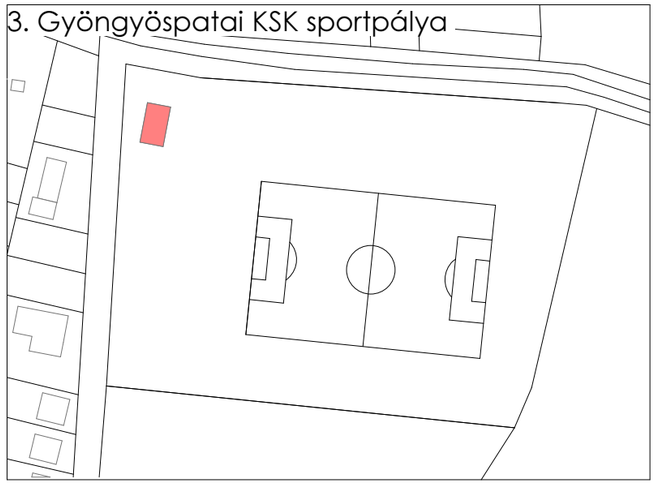

54. kép

55. kép

56. kép

Építészeti ajánlások

6

Az eltérő karakterű területek építészeti követelményei a kézikönyv településszerkezet, telekstruktúra, utcavonal-vezetés és utcakép minőségi formálására, védelmére vonatkozó javaslatai alapján kerülnek meghatározásra a településképhez való illeszkedés biztosítására és a minőségi településkép kialakítása vagy védelme érdekében.

6.1 Történeti településrész

6.1.1. Magasság

Gyöngyöspata történeti városrészében a lakóépületek magassága hasonló egymáshoz. A túlzó építménymagasságú házak nem illeszkednek a kialakult utcaképbe, annak harmóniáját, egységét megbontják.

6.1.2. Tetőforma

A tetőformák egyszerűek, igazodnak az egyszerű alaprajzi tömeghez.
Bonyolult, túlzó alaprajzok bonyolult tetőformát eredményeznek, ezek alkalmazása kerülendő!

6.1 Történeti településrész

6.1.3. Telepítés

A kialakult oldalhatáros beépítési módot a telkek mérete, aránya is szükségszerűvé teszi. Telekegyesítés vagy nagyobb telek esetében is kerülendő a történeti városrészben a szomszédos épületek utcai homlokzati síkjától hátrébb történő és/vagy az utcára nem merőleges építés.

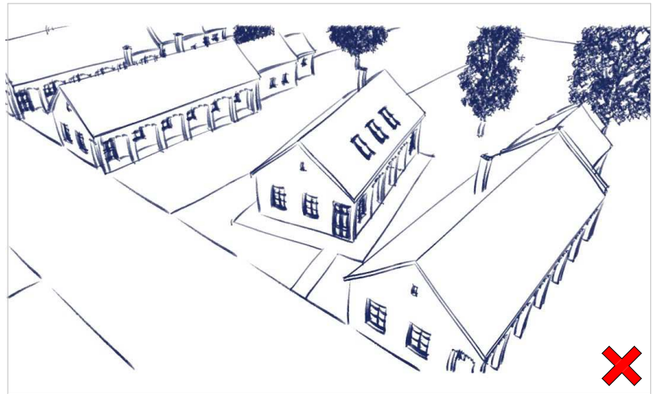

6.1.4. Tetőhajlásszög

A túl alacsony, vagy a túl magas tetőhajlásszög nem igazodik az általánosan alkalmazott 40°-os tetőhajlásszöghöz, így kerülendő

6.1 Történeti településrész

6.1.5. Terepalakítás

Az épület elhelyezése igazodjon a terepviszonyokhoz: se az épület teljes kiemelése, se a teljes besülyesztése nem megengedett. A telken belül kialakított rendezett terepszint közötti legnagyobb eltérés legfeljebb 1 méter legyen.

6.1.6. Tetőablakok

A tetőtérbeépítések során általános elvárás az egy magasságban elhelyezett tetőablakok: nem javasolt a két szintben kialakított tetősík ablakok alkalmazása. A kiemelt tetőablakok igazodjanak az épület homlokzati rendszeréhez, túlzó méret használata kerülendő!

6.1 Történeti településrész

6.1.7. Kerítés

Az át nem látszó kerítések idegenek a kialakult, hagyományos utcaképtől. Egy kivétel van: a kapubehajtók tömör, zárt felületű kapukkal vannak elválasztva az utcától. Az uniformizált megjelenést elkerülendő a gazdák különböző díszítésekkel tették egyedivé kapujukat. A kerítések 1/3 lábazati résszel, 2/3 áttört résszel készüljenek.

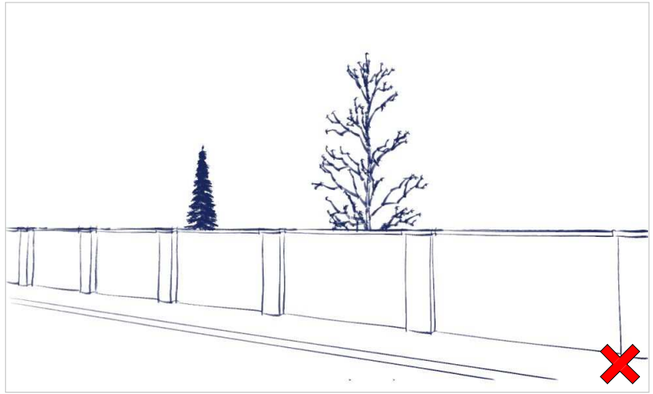

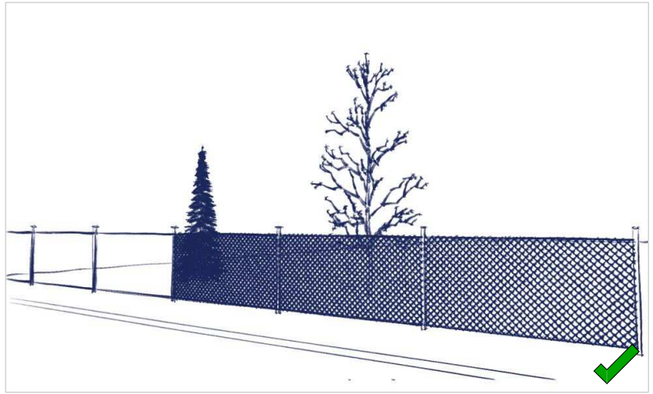

6.1.8. Klíma, napkollektor,parabola antenna és mobiltelefon átjátszó

A történeti településrészen kerülendő az utca felől látszó kültéri klíma-egység, hasonlóképpen a parabola antennákhoz. Állványra szerelt mobiltelefon átjátszó építése tilos.
Napelemek a tető síkon kerüljenek elhelyezésre, a tetősíkból kiemelt napelemek kerülendők!

6.1 Történeti településrész

6.1.9. Színek, anyagok

Homlokzati színek választásakor a pasztell színek használata a javasolt. Az erős, rikító szeneket kerülni kell!
A tetőhéjazat anyaga agyagcserép vagy pala lehet.

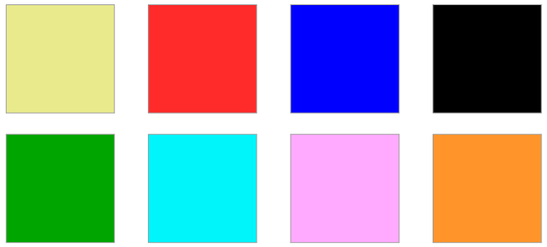

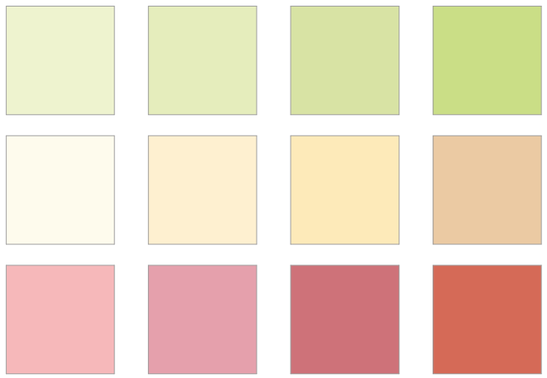

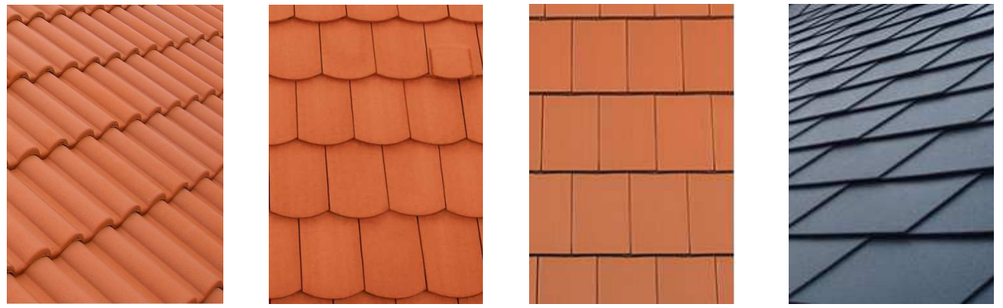

6.2 Falusias karakterű lakóterület

6.2.1. Magasság

A falusias karakterű városrészben a lakóépületek magassága hasonló egymáshoz. A túlzó építménymagasságú házak nem illeszkednek a kialakult utcaképbe, annak harmóniáját, egységét megbontják.

6.2.2. Tetőforma

A tetőformák egyszerűek, igazodnak az egyszerű alaprajzi tömeghez.
Bonyolult, túlzó alaprajzok bonyolult tetőformát eredményeznek, ezek alkalmazása kerülendő!

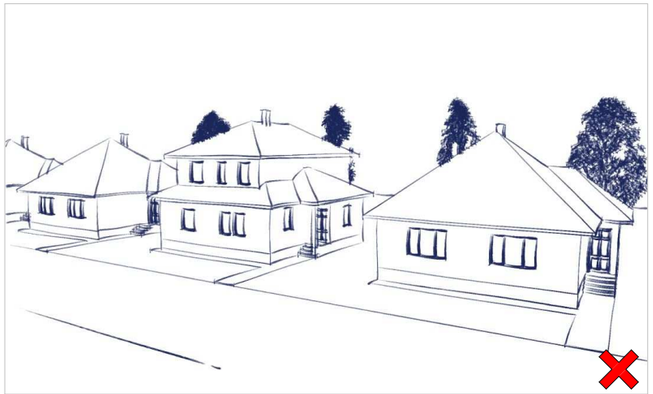

6.2 Falusias karakterű lakóterület

6.2.3. Telepítés

Kerülendő a falusias karakterű városrészben a szomszédos épületek utcai homlokzati síkjától hátrébb történő és/vagy az utcára nem merőleges építés.

6.2.4. Tetőhajlászög

A túl alacsony, vagy a túl magas tetőhajlászszög nem igazodik az általánosan alkalmazott 40°-os tetőhajlásszöghöz, így kerülendő

6.2 Falusias karakterű lakóterület

6.2.5. Terepalakítás

Az épület elhelyezése igazodjon a terepviszonyokhoz: se az épület teljes kiemelése, se a teljes besülyesztése nem megengedett. A telken belül kialakított rendezett terepszint közötti legnagyobb eltérés legfeljebb 1 méter legyen.

6.2.6. Tetőablakok

A tetőtérbeépítések során általános elvárás az egy magasságban elhelyezett tetőablakok: nem javasolt a két szintben kialakított tetősík ablakok alkalmazása. A kiemelt tetőablakok igazodjanak az épület homlokzati rendszeréhez, túlzó méret használata kerülendő!

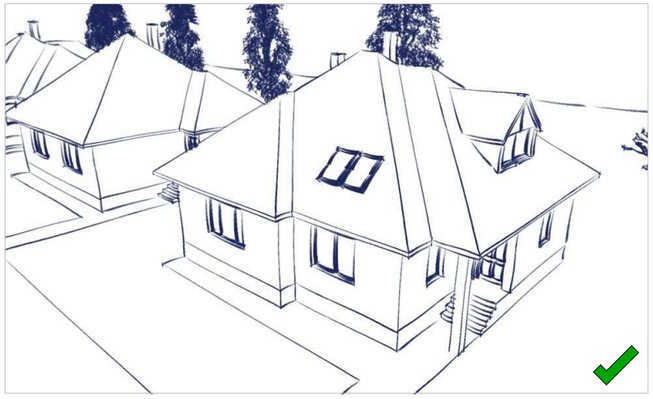

6.2 Falusias karakterű lakóterület

6.2.7. Kerítés

Az át nem látszó kerítések idegenek a kialakult, hagyományos utcaképtől a kapubehajtók kivételével: a tömör, zárt felületű kapuk alkalmazása hagyományosnak mondható. Az uniformizált megjelenést elkerülendő a gazdák különböző díszítésekkel tették egyedivé kapujukat. A kerítések 1/3 lábazati résszel, 2/3 áttört résszel készüljenek.

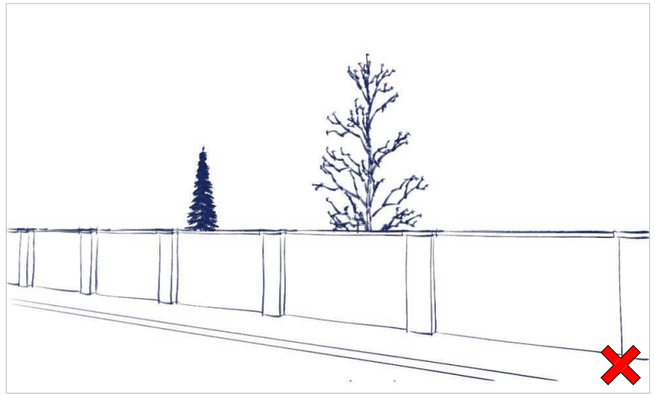

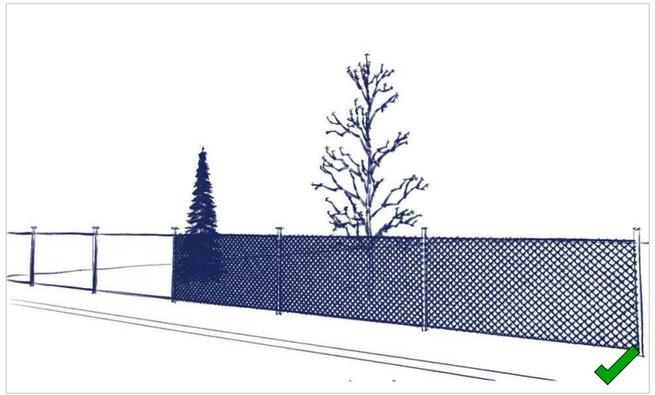

6.2.8. Klíma, napkollektor,parabola antenna és mobiltelefon átjátszó

A történeti településrészen kerülendő az utca felől látszó kültéri klíma-egység, hasonlóképpen a parabola antennákhoz. Állványra szerelt mobiltelefon átjátszó építése tilos.
Napelemek a tető síkon kerüljenek elhelyezésre, a tetősíkból kiemelt napelemek kerülendők!

6.2 Falusias karakterű lakóterület

6.2.9. Színek, anyagok

Homlokzati színek választásakor a pasztell színek használata a javasolt. Az erős, rikító szeneket kerülni kell!
A tetőhéjazat anyaga agyagcserép vagy pala lehet.

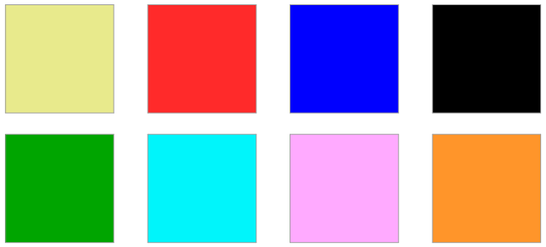

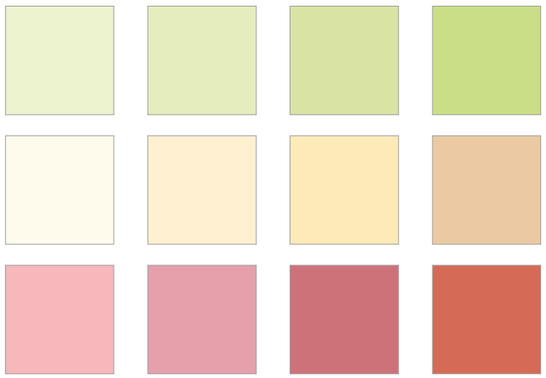

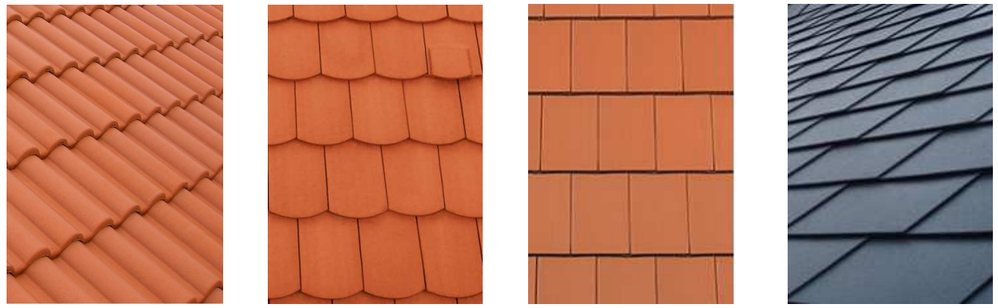

6.3 Pincesorok

6.3.1. Magasság

A pincék utcai magassága szabályozott: maximáslis homlokzatmagasság 3,5 m.
A pince tetőtere nem építhető be.

6.3.2. Tetőforma

A borház útra merőleges irányú magastetővel építhető, a tetőhajlásszög egységesen 40 fok, piros színű cserépfedés.
Tetősík ablak és tetablak kiemelés nem megengedett.
A tetőforma lehet oromfalas, kontyolt vagy csonkakontyolt kialakítású.

6.3 Pincesorok

6.3.3. Színek, anyagok

A pince homlokzatképzése terméskő és vakolt fal. lehet. A nyílás méretek, anyaghasználata a meglévőkével igazodó legyen.
Kerülendő az erős színtónusú színek használata. A falszínek pasztell színűek és erősségűek lehetnek.

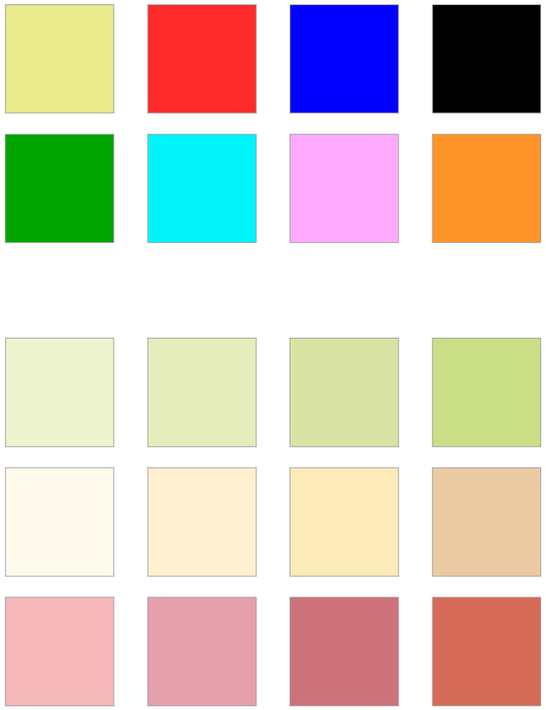

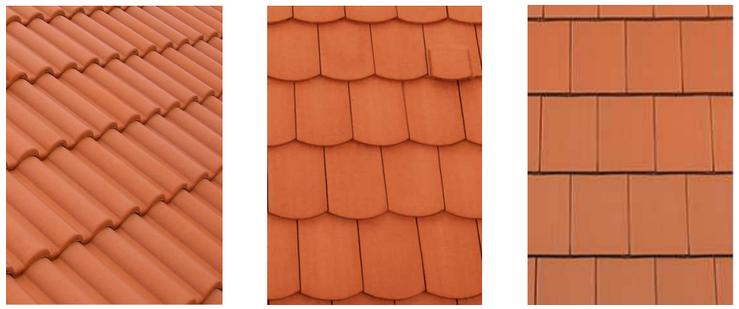

6.4 Különleges területek

Az urnafal kialakítása egyszerű, geometrikus formájú és egységes legyen, ne legyenek túlzó szobrászati alkotások. Célszerű külön gyertyagyújtó helyet kialakítani.

A temető fenntartó egyforma padok elhelyezésével egységes megjelenést biztosítson a temetőkertben, nem megengedett a sírhely anyagához igazodó egyéni padok elhelyezése.

57. kép

58. kép

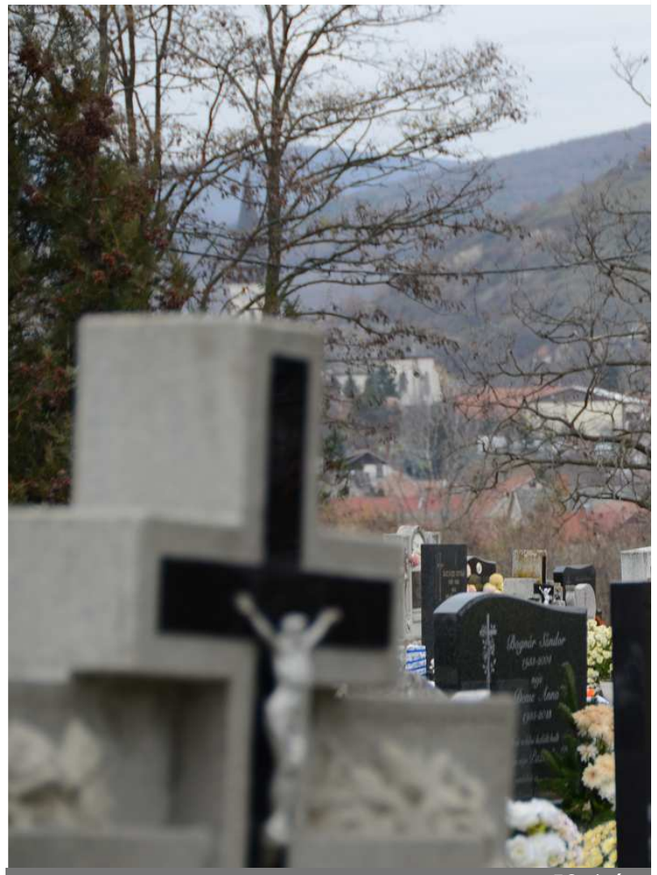
59. kép

60. kép

61. kép

6.5 Kertek

Gyöngyöspatán különbséget kell tenni a ház körüli kertek és az ettől távolabb levő kertek között: a ház körüli kert háztáji és díszkert kettős funkcióval bír, a távolabbi, inkább a település szélein található kertek mezőgazdasági funkcióval bírnak: gyümölcsösök, takarmánynövények termesztése folyik ezekben.

62. kép

63. kép

64. kép

65. kép

Közterületi ajánlások

7

A városi közösségi lét alapvető helyszínei a közterületek, ezért fontos és átgondolt tervezés szükséges azok kialakításához.

A közterületek kiemelt szerepe, hogy minél szélesebb társadalmi rétegek tudják használni.

Ehhez megfelelően biztosítani kell az akadálymentességet.

A közterületek kialakítása során hasznos és praktikus az alternatív közlekedési eszközök biztonságos használatának figyelembevétele: kerékpár, roller, gördeszka stb.

66. kép

67. kép

7.1 Cégér, cégtábla, reklám, árnyékoló, házszám, utcanévtábla

A reklámok elsődleges célja a figyelemfelkeltés, vásárlásra buzdítás. Megjelenésükben, kialakításukban javasolt a visszafogott, az épített környezethez alkalmazkodó esztétikai megjelenés.

Kerülendő az architekturális tagozatok és részleteket figyelembe nem vevő méretű formájú és színű reklámfeleületek alkalmazása.

Egy homlokzaton egységes betűtípusú reklámfeliratok készüljenek.

ABCD abcd
EFGHIJK efghijk
LMNO lmno
PQRSTUV pqrstuv
WXYZ wxyz
12345 6789

Portálok árnyékoló szerkezetein reklámfelirat elhelyezhető.

Megállítótábla alkalmazása nem javasolt.

Az utcaneveket - a megfelelő tájékoztatás céljából - egységes típusú útbaigazító táblákon kell a nagyobb kereszteződésekben feltüntetni. Szintén egységes méretű és betűtípusú házszámokat kell a házakon alkalmazni.
Javasolt betűtípus: Bernard MT Condensed

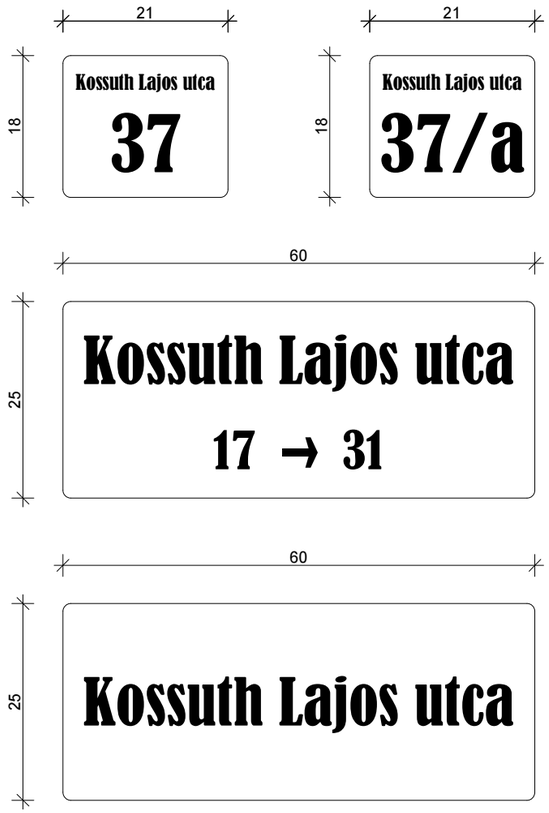

68. kép

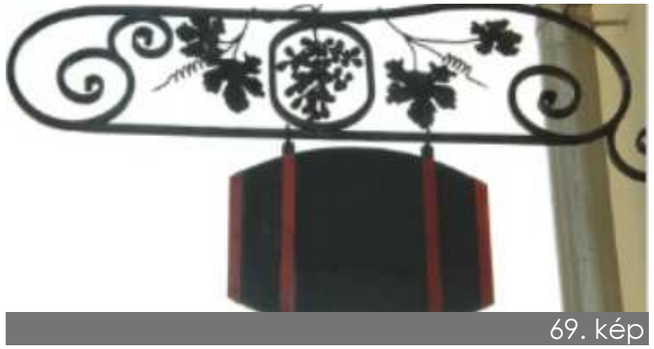
69. kép

70. kép

7.2 Utcabútorok

Az egységes és harmónikus településkép megjelenése szempontjából meghatározó szerepet töltenek be az utcabútorok.

A közterületek a városi élet színterei, ezért a kényelmes, praktikus, esztétikus és egységes bútorok alkalmazása ajánlott.

Közterületi szobrok, műalkotások megjelenítik a város kultúrális hagyományát, örökségét, de a mai kor forma- és gondolatvilágát tükröző alkotások is szerepet kaphatnak.

71. kép

72. kép

73. kép

74. kép

75. kép

76. kép

77. kép

78. kép

79. kép

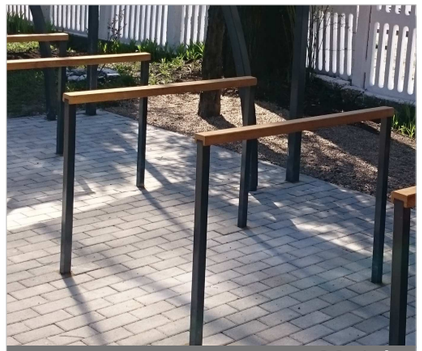
80. kép

7.3 Köztéri burkolatok, zöldfelületek, utak

A városi közterületek értékes, meglévő faállományának védelme kiemelten fontos. Jól bevált fajták minél szélesebb körű alkalmazása ajánlott, tájidegen fajták telepítése kerülendő. A kialakított zöldfelületek folyamatos karbantartással és ápolással a közelben élők feltöltődését szolgálják.
A zöldfelületi burkolatok a megfelelő vízgazdálkodás céljából vízáteresztő rétegrenddel keszüljenek.
A főutak mentén a szegélykövek alkalmazása javasolt, az esővíz-elvezetést útépítés vagy felújítás alkalmával célszerű zárt rendszerrel megoldani. Az alacsonyabb rendű , szilárd burkolatú utak mentén a szegélykövek elhagyhatók. A nyílt vízelvezetés rendben tartott árkokkal megoldható.

81. kép

82. kép

83. kép

Mai példák

8

A hagyományos és visszafogott építészeti formákhoz való pozitív viszonyulás, a gondosan megválasztott anyaghasználat nívós és harmónikus épületeket hoz létre, ami illeszkedik és értéket teremt a város építési kultúrájában.

84. kép

85. kép

86. kép

87. kép

88. kép

89. kép

90. kép

91. kép

92. kép

A városi közterületeken nagy teherbírású, apróelemes burkolatok kialakításával, új fasorok telepítésével, a patakpartok rekultivációjával, utcabútorok elhelyezésével új, élhető terek jönnek létre, ahol a városiak szívesen töltik idejüket, épp csak egy pillanatra megállva rohanás közben, vagy akár hosszabban egyedül vagy társaságban.

93. kép

Képek jegyzéke

Oldal	képszám	Képcím, forrás
1	Címlap	Gyöngyöspata látképe a Kecskekőről, forrás: http://www.patavezer.hu
3	1	Nekcsei kehely, forrás: http://www.gyongyospata.hu
5	2	Kisboldogasszony-templom belső, fotó: Wachsler György
7	3	Hitetlen Tamás freskó a Kisboldogasszony-templomból, forrás: http://regmult.blogspot.hu
7	4	A Kisboldogasszony-templom nyugati kapuja, forrás:http://vinpet1942.blogspot.hu
7	5	Kisboldogasszony-templom tornya, forrás: https://hu.wikipedia.org
9	6	Hagyományőrző felvonulás, forrás: http://gyongyospata.hu
11	7	Gyöngyöspata látképe, forrás: http://www.plecs.hu
12	8	Gyöngyöspata az Harmadik Katonai Felmérésen (1869-1887) forrás: http://mapire.eu
12	9	A Danka patak hídja forrás: http://www.muemlekem.hu
12	10	Gyöngyöspata az Első Katonai Felmérésen (1763 1787) forrás: http://mapire.eu
12	11	Gyöngyöspata az Második Katonai Felmérésen (1806 1869) forrás: http://mapire.eu
13	12	Légifotó a város központjáról, forrás: http://gyongyospata.hu
13	13	Várhegyi pincesor, forrás: https://www.panoramio.com
13	14	Gyöngyöspata régészeti lelőhelyei, forrás: Agria – Az Egri Múzeum évkönyve (1964) – Kozák Éva
15	15	A Gesta Hungarorum első oldala, forrás: http://mek.oszk.hu
16	16	Szent Péter templom maradványa a Póctetőn, forrás:http://www.varak.hu
16	17	Nekcsei Biblia, forrás:https://blogs.loc.gov
16	18	Nekcsei Biblia, forrás:https://hu.wikibooks.org
17	19	Jessze-oltár a Kisboldogasszony-templomban, forrás: https://www.geocaching.hu
17	20	Jézus családfája-ikon, forrás: https://iconreader.wordpress.com
17	21	Szent Mihály-oltár a Kisboldogasszony-templomban, forrás: http://regmult.blogspot.hu
17	22	Nepomuki Szent János szobra a Danka patak hídján, forrás: www.kozterkep.hu
18	23	Szőlőfürtök, forrás, www.cdllp.com
18	24	Gyöngyöspatai kapu részlet, fotó: Horváth László
19	25	Palóclakodalom-hagyományőrzés, fotó: Faragó Zoltán
19	26	Palócnapok- hagyományőrzés, fotó: Faragó Zoltán
19	27	Palóc elsőáldozók népviseletben, fotó: Faragó Zoltán
19	28	Archív gyöngyöspatai felvétel, forrás: http://www.fortepan.hu
21	29	Patai tornác, fotó: Horváth László
21	30	70-es évekbeli utcakép, forrás:http://vira.hu
21	31	Vári pincesor, fotó: Wachsler György
21	32	Temetői részlet, fotó: Horváth László
22	33	Gyöngyöspata látképe a Várhegyről, fotó: Horváth László
23	34	Régi gyöngyöspatai porta, fotó: Horváth László
23	35	Arany János utcai házsor, fotó: Wachsler György
23	36	Házak a városközpontból, fotó: Horváth László
23	37	Űrfelvétel, forrás: www.google.hu
24	38	Légifotó a városról, forrás: http://gyongyospata.hu
25	39	Gyöngyöspatai utcakép, forrás: www.google.hu
25	40	Gyöngyöspatai utcakép, fotó: Faragó Zoltán
25	41	Gyöngyöspatai utcakép, fotó: Faragó Zoltán
25	42	Űrfelvétel, forrás: www.google.hu
26	43	Légifotó a városról, forrás: http://gyongyospata.hu
26	44	Gyöngyöspata látképe a Várhegyről, fotó: Horváth László
27	45	Patai pincék, forrás: http://gyongyospata.hu
27	46	Patai pincék, forrás: http://gyongyospata.hu
27	47	Patai pincék, fotó: Horváth László

Oldal	képszám	Képcím, forrás
28	nagykép	Laczkó Borház, Gyöngyöspata, forrás: http://www.laczkoborhaz.hu
28	49	Szőlőfürtök, fotó: Faragó Zoltán
28	50	Borkostoló, forrás: http://borkert.hu
29	51	Gyöngyöspata fejlesztési területe, fotó: Horváth László
29	52	Gyöngyöspata fejlesztési területe, fotó: Wachsler György
29	53	Űrfelvétel, forrás: www.google.hu
31	54	Űrfelvétel, forrás: www.google.hu
31	55	Űrfelvétel, forrás: www.google.hu
31	56	Űrfelvétel, forrás: www.google.hu
33	nagykép	Légifotó a város központjáról, forrás: http://gyongyospata.hu
46	57	Urnafal, forrás: http://www.szentesinfo.hu
46	58	Urnafal, forrás: http://archiv.alsogod.plebania.hu
46	59	Temetői részlet, fotó: Horváth László
46	60	kőpad, forrás: http://hu.marbleup.com/
46	61	kertipad, forrás: http://varosszepito.hu
47	62	Gyöngyöspatai kert, fotó: Horváth László
47	63	Kert, forrás: http://lakberinfo.hu
47	64	Kert, forrás: http://blog.dekoresmentha.hu
47	65	Kert, forrás: http://www.zahrady-parky.cz
49	66	Városi sportolás,forrás: www.thoughtco.com
49	67	Kossuth Lajos szobra Gyöngyöspatán, fotó: Faragó Zoltán
50	68	Üzletportál, forrás: http://uzlethely.info
50	69	Boros cégér, forrás: http://www.panoramio.com
50	70	Útbaigazító tábla, forrás: <http://valcol.hu>
51	71	Ivókút, forrás: www.parkdekor.ro
51	72	Köztéri pad, forrás: www.acelkft.hu
51	73	Köztéri pad, forrás: http://www.alma-rend.hu
51	74	Ivókút, forrás: http://haromfold.hu
51	75	Utcai hulladékgyűjtő, forrás: http://www.kandelaber-manufaktura.hu
51	76	Utcai hulladékgyűjtő, forrás: http://remad2011.ro
51	77	Köztéri műalkotás – Pál Zoltán: Pulzus, forrás: http://epiteszforum.hu
51	78	Köztéri virágláda, forrás: www.acelkft.hu
51	79	Kerékpártároló, forrás: http://proektresurs.ru
51	80	Kerékpártároló, forrás: http://www.egrinapok.hu
52	81	Térkőburkolat, forrás: http://www.semmelrock.hu
52	82	Ároktisztítás, forrás: http://www.infoszentendre.hu
52	83	Gyöngyöspatai városi park, fotó: Faragó Zoltán
53	84	Lakóépület, forrás: http://epiteszforum.hu
53	85	Lakóépület, forrás: http://epiteszforum.hu
53	86	Lakóépület, forrás: http://epiteszforum.hu
53	87	Lakóépület, forrás: http://real-ingatlan.hu/
53	88	Lakóépület, forrás: http://epiteszforum.hu
54	89	Városi közpark, forrás: http://epiteszforum.hu
54	90	Városi közpark, forrás: http://zoldkalauz.hu
54	91	Városi közpark, forrás: http://www.tournovohrad.sk
54	92	Városi közpark, forrás: http://epiteszforum.hu
54	93	Városi közpark, forrás: http://www.onlyinyourstate.com

Szerzők: Horváth László, Wachsler György

Szerkesztő: Wachsler György

Közreműködő: Hevér Lászlóné, Molnár Károly, dr. Sándor Balázs

Grafika: Horváth László, Wachsler György

Fotó: Horváth László. A kiadvány elkészítéséhez felhasznált fotók részben a gogle streetview és a google earth segítségével készültek, melyeket az interneten fellelhető szabadfelhasználású fotók egészítenek ki.

Nyelvi lektor: Hevér Lászlóné, Kispál Józsefné, dr. Sándor Balázs

Felelős kiadó: Gyöngyöspata Város Önkormányzata

3035 Gyöngyöspata, Fő út 65.

A Településarculati Kézikönyben megfogalmazott ajánlások nem kötelező érvényű előírások, konkrét építészeti elképzeléseknél a abban foglaltaktól a települési vagy állami főépítésszel történt egyeztetés alapján el lehet térni.